

ПРИЙОМИ УСНОГО ОПИТУВАННЯ

Усне опитування – що є ще простіше? Але розглянемо його „під мікроскопом”. Ось учитель задає питання. Що відбувається? Одні учні піднімають руку, інші – ні. Здавалось би: ті, хто підняв руку, знають відповідь на питання, ті, хто не підняв – не знають. Але не все так просто. Хто підняв руку?

1) ті, хто дійсно знають.

2) ті, які впевнені, що їх не спитають (демонструючи свою активність).

3) ті, хто ризикують – а раптом не спитають (а якщо ... то викрутимось)

Іноді є інший варіант: учень знає відповідь, але руку не піднімає. Чи то „А все одно не спитають, то боїться осуду однокласників за помилку. На жаль, перелічені дефекти роблять усне опитування не дуже ефективним.

Багато в чому проблеми підвищення ефективності усного опитування вирішують наступні прийоми:

(є 2 типи усного опитування: А-опитування – по базових питаннях, які учень ПОВИНЕН знати. Б-опитування - учитель задає творчі питання, на які учень не повинен знати відповідь.)

А - опитування.

I. СВІТЛОФОР.

Це лише довга смужка картону, з одного боку червона, з другого – зелена.

Формула: при опитуванні учні піднімають „світлофор” до вчителя, сигналізуючи про свою готовність відповідати.

Червоний сигнал означає „Я не знаю”. Це сигнал тривоги. Це учень сам собі ставить двійку – нехай її і не буде в журналі. Зелений – „Знаю!” (При опитуванні - Б цей сигнал означатиме „Хочу відповісти”) Користь від цього прийому в активній позиції учня: змушений фіксувати свою готовність із кожного питання.

Переваги: учень знаходиться в іншій психологічній позиції, ніж при піднятті руки; викликає сором щоразу піднімати червону картку, формує допуск до задачі тематичного заліку, атестації.

II. ОПИТУВАННЯ ЛАНЦЮЖКОМ.

Використовується при логічно зв'язній відповіді.

Формула: розповідь одного учня припиняється на будь-якому місці і передається іншому учневі жестом вчителя.

Н –д, вчитель розібрав на дошці задачу. Тепер перевірити й закріпити її розуміння зручно за допомогою розгорнутого коментаря.

III. ВЗАЄМООПИТУВАННЯ.

Формула: учні опитують один одного за базовими листами.

Теми – на власний розсуд або ж їх указує вчитель. По закінченні роботи в парах учитель може викликати кількох учнів для перевірки знань. Базовий лист контролю видається вчителем на першому ж уроці теми. В ньому перелічені основні правила, поняття, формулювання, формули, які ПОВИНЕН знати учень.

IV. М'ЯКЕ ОПИТУВАННЯ.

Формула: учитель проводить тренувальне опитування, але сам не вислуховує відповідь учнів

Клас ділиться на дві групи по рядах-варіантах. Учитель задає задачу – запитання. На нього відповідає перша група. Учень відповідає своєму сусідові по парті – учню другої групи. Потім на це ж запитання відповідає сильний учень або вчитель. Вислухавши контрольну відповідь, учні другої групи порівнюють її з відповіддю товариша і ставлять йому оцінку,

або фіксують „+”, „-”, „-,-”. На наступне питання відповідають учні другої групи. Отже, задавши 10 питань, ми домагаємось того, що кожен учень в класі відповідь на 5 питань, прослухає контрольні відповіді на всі питання, оцінить свого товариша з 5 питань.

Б – опитування.

Неможливо птаха навчити літати в клітці. Не можливо нарощувати „творчі м’язи” не вилетівши в простір завдань „відкритих”, які допускають різноманітні підходи до вирішення, різноманітні варіанти відповіді.

При Б – опитуванні варто застосовувати НАВЧАЛЬНИЙ МОЗКОВИЙ ШТУРМ (далі НМШ)

Технологія НМШ: - проводиться в групах кількістю 7-9 чоловік

- дотримуються правила „Ніякої критики!”
- обирається ведучий, що слідкує за дотриманням правил, показує напрям пошуку ідей.
- Обирається секретар, що фіксує удеї (малюнком, ключовими словами, знаком)
- Визначається час на етапи: I-10 хв. – „створення банку ідей”
II-10 хв. – „аналіз ідей” (критичний розгляд)
III -5хв. – „обробка результатів”

Типові помилки при засвоєнні НМШ.

- Погано підібрана тема (потребує спеціальних знань)
- Суворі критика пропозиції учасників штурму
- Регулярне втручання в роботу групи.

Зразкові теми НМШ: (фізика)

- В одному з музеїв встановлено старовинний годинник, який не заводять майже 2 сторіччя – а він іде! Як це можливо? Запропонуйте максимум варіантів.
- Електромагніт використовують як „гачок” при завантаженні металобрухту. Але ось його піднесли до чергового вантажу і він не піднявся. Перелічіть можливі причини цього.
- Коли на електроди, занурені у рідину, подали напругу, посудина розвалилась. Знайдіть причини.
(геометрія)
- Запропонуйте прийоми визначення висоти хмарочоса простими засобами, без складних приладів. (штурм може бути використаний учителем, як підведення до теми „Подібні трикутники”)

Для проведення на уроках НМШ скористайтесь творчими задачами за літературою:

1. П. Капіца. Збірник задач з фізики.
2. А. Гін. Збірник творчих задач.
3. А. Гін. Прийоми педагогічної техніки.
4. Періодичний збірник статей „Педагогіка + ТРНЗ.